

Prológus – a háttértörténet

SZOMBAT DÉLUTÁN

E HETI TANULMÁNYUNK: 1Mózes 1:1; Máté 7:21-23; János 1:1-5, 9-13; 3:16-21; 9:35-41; 17:1-5

„Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige” (Jn 1:1, ÚRK).

Az első héten *János evangéliumának* végével foglalkoztunk, ahol az apostol elmondta könyve megírásának okát. Ezen a héten visszatérünk az evangélium elejéhez. Itt János feltárja, hogy a Szentlélek ihletése nyomán milyen irányba kívánja terelni az olvasót. Az Újszövetség írói általában művük első szavaiban, bekezdéseiben megemlítik, hogy mely kérdéseket akarták érinteni. Ezt teszi János is, aki választott témáit egy hatalmas kozmikus folyamat részeként mutatja be, amely felvázolja a Jézus Krisztussal kapcsolatos, döntő jelentőségű, még a teremtés előtti időre visszamutató igazságokat.

A könyv elején található bemutatás révén előnyt élveznek az olvasók, mert már tudják, hogy Jézus a Messiás, de a szereplők ezzel még nincsenek tisztában. Világosan láthatjuk a fő témákat, amelyekhez az evangélista visszatér, miközben Jézus történetét elmondja. Ezeket a jelentős témaköröket Jézus földi idejének történelmi periódusában helyezi el.

Heti tanulmányunkat a Prológussal (Jn 1:1-18) kezdjük, összefoglaljuk a fő témáit, amelyekkel majd *János evangéliumának* más részeiben is foglalkozni fogunk.

KEZDET BEN – AZ ISTENI LOGOSZ

Olvassuk el Jn 1:1-5 szakaszát! Mit tudhatunk meg ebből az Igéről, Jézus Krisztusról?

János evangéliuma csodálatra méltó gondolattal kezdődik: „*Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige*” (Jn 1:1, ÚRK). Ez a gyönyörű mondat szinte felfoghatatlanul mélységes gondolatot fejez ki.

Először is, az evangélista utal a teremtés történetére, 1Móz 1:1 versére: „*Kezdetben*”. Az Ige már a világegyetem kezdete előtt élt, János tehát megerősíti, hogy Jézus örökké létezett.

A következő, hogy „*az Ige Istennél volt*” (ÚRK). Jn 1:18 versében János utal rá, hogy Jézus „*az Atya kebelén van*” (ÚRK). Megpróbálhatjuk elképzelni, mit is jelent ez pontosan, annyi azonban biztos, hogy Jézus és az Atya kapcsolata nagyon bensőséges, szoros.

Majd pedig János ezt mondja: „*és Isten volt az Ige*” (ÚRK). Hogyan lehet az Ige Istennél, miközben Ő Isten? A választ a görög nyelvtanban találjuk meg. A görögben van határozott névelő (*a/az*), viszont nincs határozatlan névelő (*egy*). Számunkra tehát az a lényeg, hogy a görög határozott névelő (*a/ az*) konkrétan rámutat valamilyen tárgyra vagy személyre.

A görög szövegben az „*Ige Istennél volt*” (ÚRK) kifejezésben az „*Isten*” szó előtt van névelő, ami egy konkrét személyre, az Atyára mutat: *Az Ige az Atyával volt*. Az „*Isten volt az Ige*” (ÚRK) szókapcsolatban a görögben az *Isten* szó előtt nincs névelő, ami ebben az esetben az isteni léte mint jellemzőre mutat. Jézus Isten – Ő nem az Atya, de isteni Személy, Isten Fia, a Szentháromság második Személye. Az apostol megerősíti ezt az értelmezést. Jn 1:3-4 verseiben kijelenti, hogy Jézus a Teremtője minden teremtménynek. A korábban nem létező dolgok és élőlények egyedül Jézus, a Teremtő Isten által álltak elő.

„Az Úr Jézus Krisztus örök időktől fogva egy az Atyával. »*Isten képmása*«, az Ő nagyságának, fenségének képe, az Ő »*dicsőségének világotlata*« (vö. 2Kor 4:4, 6)” (Ellen G. White: *Jézus élete*. Budapest, 1989, Advent Kiadó, 11. o.).

Krisztus isteni természete miért különösen fontos része a teológiánknak? Mit veszítenénk, ha Jézus csak egy teremtmény volna? Beszélgesünk erről szombatn a csoportban! Hitünk szempontjából miért meghatározó az, hogy Krisztus örökkévaló Isten?

AZ IGE TESTTÉ LETT

Olvassuk el Jn 1:1-3, 14 verseit! E versek szerint mit tett Jézus, aki maga is Isten? Miért ez a legfontosabb igazság?

Evangéliumát János nem „Jézus” nevével és nem is messiási/krisztusi szerepével kezdi, hanem a *logosz* szóval. Az evangélium megírásának idején különböző filozófiák a *logosz* szóval utaltak az univerzum értelemmel átgondolt szerkezetére, vagy pedig magára a logika és az értelem gondolatára. Továbbá Platón, a nagy hatású ókori filozófus tanítása szerint a valóság két övezetre, birodalomra osztható: a mennyei, változhatatlan birodalomra, az abszolút tökéletességre, illetve a földi birodalomra, ami múlandó, változó, és egyáltalán nem tökéletes képe a fenti birodalom tökéletességének – bárhol is legyen az. (Platón erre a kérdésre soha nem adott választ.) Egyes filozófusok a *logosz* szerepét valamiféle elvont közbülső szintnek tartották az örökkévaló formák és a múlandó, földi formák között.

János egészen máshogy használja ezt a kifejezést. Azt képviseli, hogy az igazság, a *logosz* nem valamiféle földöntúli, elvont fogalom, ami a menny és a föld között lebeg, hanem egy személy: Jézus Krisztus, aki testté lett és közöttünk lakozott (Jn 1:14).

János a *logoszt* Isten Igéjének tekinti. Még fontosabb, hogy Isten kapcsolatot teremtett: a legradikálisabb módon nyilatkozta ki önmagát az emberiségnek – Isten közülünk valóvá lett. *János evangéliumában* a *logosz* az örökkévaló Istent jelenti, aki belépve az idő és a tér korlátai közé beszél, cselekszik és személyesen kapcsolatot tart ez emberekkel. Az örök Isten emberre lett, egy közülünk.

Jn 1:14 versében az apostol kifejezi, hogy „*az Ige testté lett és lakozék miközöttünk*”. A *lakozást* jelentő görög szó alapjelentése, hogy *sátrat ver*. Ezzel János 2Móz 25:8 versére utal, ahol Isten meghagyta az izraelitáknak, hogy építsenek egy szent sátrat, hogy közöttük lakozhasson. Hasonló, amit a testet öltéssel tett Jézus, Isten Fia, aki Isten, amikor dicsőségét elkendőzve emberi testet öltött, hogy az emberek felvehessék vele a kapcsolatot.

Időzzünk még el annál, hogy mi minden következik abból, amit János leírt ebben a részben! Isten, a Teremtő emberré lett, közülünk valóvá vált, és itt élt, közöttünk. (És eddig arról még szót sem ejtettünk, hogy meg is halt értünk!) Mit árul ez el Isten szeretetéről az emberiség iránt? Miért vigasztal, erősít különösen ez a lenyűgöző igazság?

MEGHALLJUK VAGY NEM HALLJUK MEG AZ IGÉT?

Olvassuk el Jn 1:9-13 verseit! Hogyan fogadták az emberek Jézust? Milyen szomorú valóságról számol be János ezzel kapcsolatban?

A Prológus, Jn 1:1-18 szakasza nemcsak azt mutatja be, hogy kicsoda Jézus Krisztus, az Ige (*logosz*), hanem azt is, ahogyan a földi emberek viszonyultak hozzá. Jn 1:9 verse azt mondja Jézusról, hogy Ő az „*igazi világosság*”, aki eljött a világba, és megvilágosít minden embert. A világosság megvilágosítja a világot, érthetővé teszi. C. S. Lewis így fogalmazott: „Hiszek a kereszténységben, mint ahogy hiszek abban, hogy felkelt a Nap, nemcsak azért, mert látom, hanem mert így látok minden mást is” (C. S. Lewis: *Is Theology Poetry?* 2014, Samizdat University Press, 15. o.).

Foglalkozunk azzal, hogy mi következik még Jn 1:9 verséből! A világosság mindenkihez elér, de nem mindenki fogadja örömmel. Amint majd a holnapi részben látni fogjuk, *János evangéliumának* egyik fő támaja az, hogy hogyan fogadják el vagy utasítják vissza Jézust az emberek. Ez a téma itt kezdődik. Szomorú beszámoló hangzik arról, hogy a Messiás eljött a saját népe közé, Izraelbe, de sokan nem fogadták el Messiásként.

Róma 9-11. fejezeteiben Pál ugyanezt a tragikus témát taglalja, hogy a zsidók közül sokan elutasították Jézust. Pál mégsem negatív hangnemben zárja gondolatmenetét, amikor kifejti, hogy tulajdonképpen sok zsidó és sok pogány is el fogja Messiásnak fogadni Jézust. Azután inti a pogányokat, hogy ne tartsák magukat feljebbvalóknak a zsidóknál: „*Mert ha a természet szerint való vadolajfából kivágattál, és természet ellenére beoltattál a szelíd olajfába: mennyivel inkább beoltatnak ezek a természet szerint való az ő saját olajfájokba*” (Róm 11:24).

János is elmondja, hogy mindazok, akik elfogadják Jézust Megváltójuknak, Isten gyermekei lesznek, ha hisznek a nevében (lásd Jn 1:12-13). Itt van a kapcsolat az evangélium bevezető és záró szakaszai között. Jn 20:31 versében az apostol közli, hogy miért írta meg az evangéliumát: „*hogy higgyétek, hogy Jézus a Krisztus, az Isten Fia, és ebben a hitben életetek legyen az ő nevében*” (ÚRK). Így a bevezetés és a zárszó egységet képez, az egymással összefüggő fogalmak közrefogják mindazt, ami közöttük történik. Ez rámutat a *János evangéliuma* egészén átívelő célra: hogy az emberek üdvösséget nyerhetnek, ha hisznek Jézus Krisztusban, a Megváltóban.

Hogyan változott meg az életed attól, hogy Isten gyermeke lettél?

ÚJBÓL FELBUKKANÓ TÉMÁK: HIT/HITETLENSÉG

Olvassuk el Jn 3:16-21, 9:35-41 és 12:36-46 verseit! Hogyan jelenik meg ismét a hit/hitetlenség témája ezekben a történetekben is, ahogyan a Prológusban?

Úgy tűnik, *János evangéliumában* az emberiség két fő csoportot alkot: akik hisznek Jézusban és elfogadják, hogy Ő a Messiás, illetve akiknek meglett volna a lehetőségük hinni, de ellene döntöttek. A tanítványok közül tizenegyen – és még mások, pl. Nikodémus, aki lassan jutott hitre, a samaritánus asszony és a vakon született férfi – az első csoportba tartoznak. A második csoportban vannak a farizeusok és a főpapok, az ötezer, akik tanúi voltak a csodálatos ételszapóritásnak, sőt még az egyik tanítvány, Júdás is.

Érdekes, hogy a *hit* (görögül *πιστις*) szó főnévként nem fordul elő *János evangéliumában*, viszont a *hisz* ige (görögül *πιστευó*) kilencvennyolcszor található meg ebben az evangéliumban, míg az egész Újszövetségben összesen kétszáznegyvenegyszer olvasható. Jánosnál valóban kiemelkedő ennek az igének a témája. A kereszténnyé válás komoly aktivitására utal az is, hogy János nem a főnévi, hanem az igei alakot használja. A Jézusban való hit olyasmí, amit az ember tesz, abban mutatkozik meg, ahogyan él, nem csupán a hitelveiben. Amint tudjuk, az ördög is hisz Jézusban (lásd Jak 2:19). Jánosnál a két csoport közötti fő különbséget az adja, ahogyan Jézushoz viszonyulnak. A hívők, vagy akik hitre jutnak benne, nyitottan fordulnak felé, még akkor is, ha nem ad nekik igazat vagy megfeddi őket. Jézushoz mennek, nem futnak el. Ő a Világosság, és rájuk sugárzik. Hit által Isten gyermekei lesznek.

Azok viszont, akik nem hisznek, tipikusan azért mennek oda Jézushoz, hogy megküzdjenek vele. Jellemző rájuk, hogy jobban szeretik a sötétséget, mint a világosságot. Jézus szavait nem tartják könnyen elfogadhatónak, vagy úgy vélik, hogy szembemegy régi tradíciókkal és nem azt teszi, amit tőle elvárnak. Nem hagyják, hogy az Ő világossága legyen a mérce, az ítélje meg őket, inkább ítéletet mondanak felette. Természetesen újból és újból ezt a hozzáállást látjuk a vallási vezetőkben, pedig mint a nép lelki vezetőinek, ideális esetben nekik kellett volna legelőször elfogadniuk Jézust.

Hogyan éled meg a Jézusba vetett hitedet, szemben azzal, hogy csupán elméletileg fogadnád el Őt Messiásnak? Miért fontos tisztában lenni a különbséggel (lásd Mt 7:21-23)?

ÚJBÓL FELBUKKANÓ TÉMÁK: DICSŐSÉG

Olvassuk el Jn 17:1-5 verseit! Mit értett Jézus azon, hogy „Atyám, eljött az óra; dicsőítsd meg a te Fiadat, hogy a te Fiad is dicsőítsen téged” (Jn 17:1)?

A tegnapi részben *János evangéliuma* történeti vonalának földi, emberi vonatkozását érintettük, az emberek közötti összecsapásokat, összefüggéseket, amelyek mindig akörül forogtak, hogy kicsoda Jézus valójában és mit tesz. A mai tanulmányban az isteni, kozmikus történeti szála összpontosítunk, ami szintén megtalálható Jánosnál.

A Prológus a kozmikus történeti szállal nyit: úgy mutatja be Jézust, mint aki Isten Fia, a világmindenség Teremtője. Jézus által állt elő mindaz, ami egykor nem létezett. „Minden őáltala lett és nála nélkül semmi sem lett, ami lett” (Jn 1:3). A továbbiakban azután megjegyzést tesz a dicsőségre, amikor a testet öltéssel Jézus emberré lett (Jn 1:14). János a *dicsőség* (görögül *doxa*, „ragyogás”, „hírnév”, „tisztség”) és *megdicsőít* (görögül *doxadzó*, „dicsér”, „megtisztel”, „magasztal”, „dicsőít”) kifejezésekkel érzékelteti az emberektől jövő megtiszteltetést és az Istentől kapott tiszteletet, dicsőséget.

Jánosnál Jézus megdicsőülésének fogalma az *Ő órája* gondolathoz, vagyis halálának idejéhez kapcsolódik (vö. Jn 2:4; 7:30; 8:20; 12:23-27; 13:1; 16:32; 17:1). A kereszt az *Ő dicsőségének órája*. Ez ellentmondásosnak tűnik, hiszen az ókori római világban a keresztre feszítés volt a legszegényteljesebb, a leginkább megalázó kivégzési mód. Az emberi cselszövés és az isteni történet szálainak összefonódása dermesztő paradoxont mutat: Isten függ a kereszten. Emberi síkon elmondható, hogy Jézus fájdalmas haláltusában halt meg, megvetett bűnözőként és elgyengülve kiáltotta: „*Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet*” (Mt 27:46, ÚRK)? Főként Máténál és Márknál (Mt 27:46; Mk 15:34) szembesülünk a kereszt emberi, sötét oldalával.

Lukács és János (Lk 23:32-47; Jn 19:25-30) viszont leginkább a kereszt dicsőségét emeli ki. A kereszt a megváltás, a kegyelem helye, ahol Isten Fia az Atya kezébe teszi magát.

Milyen különös, hogy Isten legnagyobb dicsősége a legmélyebb szegye-
nében mutatkozik meg – amikor magára veszi az egész világ bűneit!

Gondoljunk bele: magának Istennek kellett a kereszten függnie azért, hogy megmentsen bennünket a bűntől! Mit árul ez el a bűn szörnyűsége voltáról?

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

Ellen G. White: *Jézus élete*. Budapest, 1989, Advent Kiadó, „*Velünk az Isten*” (11-18. o.) c. fejezete

„Az Úr Jézus Krisztus, Isten Fia az örökkévalóságtól fogva létezett, külön Személy, mégis egy az Atyával. Kimagasló dicsőség volt a mennyben. A mennyi értelmek lények fejedelmeként jogosan megillette a csodálat, amiben az angyalok részesítették. Ez nem számított Isten megkárosításának [Péld 8:22-27 idézete]. Világosságot és dicsőséget hordoz az az igazság, hogy Krisztus már a világ alapjainak letétele előtt is egy volt az Atyával. Ez a sötét helyen felragyogó fény, ami isteni, eredeti dicsőséggel övezi. Ez a végtelenül titokzatos igazság magyaráz más titokzatos igazságokat is, amelyek különben megmagyarázhatatlanok volnának, és mindeközben megközelíthetetlen és felfoghatatlan világosság övezi” (Ellen G. White megjegyzései, *The Seventh-day Adventist Bible Commentary*. 5. köt. 1126. o.).

„Jézus ezt mondta: »*Ha felemeltetem e földről, mindeneket magamhoz vonzok*« (Jn 12:32). A bűnösnek Krisztust mint Megváltót kell megismernie, aki a világ bűnéért az életét áldozta fel. Ha Isten Bárányát a Golgota keresztyén szemléljük, kibontakozik előttünk a megváltás titka, és Isten szeretete bűnbánatra vezet bennünket. Krisztus a szenvedése és halála által a hozzánk, bűnösökhöz való felfoghatatlan szeretetéről tett bizonyosságot; s miközben a bűnös szemléli ezt a szeretetet, szíve érzővé, elméje fogékonnyá lesz, és lelke töredelmes vallomást tesz... Ha azonban bármikor javulni igyekeznek, komolyan vágyakozva a helyes életre, akkor erre egyedül Krisztus ereje készíti őket. Még észre sem veszik, de a szent befolyás munkálkodni kezd a szívükben, lelkiismeretük felébred és életmódjuk átalakul. Amikor Krisztus vonzza őket, hogy keresztyénekként tekintsenek, szemlélni Őt, akit bűnük juttatott a keresztfára, akkor követni kezdik lelkiismeretük intő szavát” (Ellen G. White: *Jézushoz vezető út*. Budapest, 2008, Advent Irodalmi Műhely, 21. o.).

BESZÉLGESSÜNK RÓLA!

- 1) Miért kezdte úgy János az evangéliumát, hogy Jézus teremtői szerepére utalt? Eszerint a teológiának mennyire fontos eleme a teremtés? Miért különösen lényeges, hogy helyesen értsük a teremtést, úgy, ahogy a Szentírás kinyilatkoztatja?
- 2) Időzzünk még a vasárnapi rész utolsó kérdésénél! Mennyiben lenne más a helyzet, ha nem az örökkévaló Isten, hanem egy teremtmény halt volna meg a kereszten? Mit veszítenénk, ha Jézus nem volna örökkévaló Isten?

GERZSENYI SÁNDOR:

AKIT SZERETSZ

Akit szeretsz, ajándékként fogadd
Az Úr kezéből, s légy hálás e kincsért!
Nem érdemed, hogy tiszta, szép, eszes;
Érette Isten áldott nevét dicsérd!

Akit szeretsz, szeresd szerelmesen,
Becézsed szépmívű, gyöngéd szavakkal!
Ha jönnek is a szürke köznapok,
Legyen virággal díszített az asztal.

Akit szeretsz, szeresd imádkozón;
Hordozd erőtlenségeit szelíden.
Állj érte naponként az Úr előtt;
Kegyelméből javadra fordul minden.

Akit szeretsz, szeresd örvendezőn.
Ne verjen sátrat nálatok a bánat!
Harsanjon kacaj! Jókedvű beszéd,
Vidám énekszó lengje át a házad.

Akit szeretsz, szeresd hűségesen.
Cserben ne hagyd soha. Légy hű halálig!
Boldog, ki társát boldoggá teszi,
Kinek az Ige szent fénye világít.